

ženo, oči udubene, dubina korena nosnog iznad srednje profil nosa ravan, katkad uglast. Usta su iznad srednje veličine, usne razvite, brada pak uzdignuta. Jarmeni lukovi se ističu. Sa dinamometrom se konstatovalo,

da je snaga mišića obih ruku jednaka. Između žena moguće je naći jedan tip s dugim donjim ekstremitetama i estetskim linijama lica.

Dr. Mato Šarčević.

BILJEŠKE

* Uvodna vignetta na str. 65. ovoga broja »Narodne Starine« na članku g. Gj. Szabó-a predstavlja panoramu Zagreba godine 1861., pogled s juga (prema fotografiji Julija Hühna).

* Inicijativom g. Gj. Szabó-a, ravnatelja Muzeja Grada Zagreba, i uz referat dr. V. Hoffillera, a po odobrenju gradonačelnika g. dr. Stj. Srkulja i gradskog zastupstva te u suglasju s Kuratorijem Muzeja Grada Zagreba (gg. dr. Svetozar Rittig i E. Laszowski) omogućeno je, da je bar u neke moglo doći do djelomične obnove »Narodne Starine«. Svi prijatelji našeg časopisa zajedno s uredništvom i upravom biće mimo svakog očekivanja zahvalni svoj imenovanoj gospodi, što učiniše toliko kulturni gest, kad je u isto vrijeme u akutnoj malobrojnosti pretplatnika naš list napušten od drugih pozvanih faktora od kojih se jednako očekivalo i očekuje promicanje »Narodne Starine«. Odlaskom urednika iz Zagreba u Skoplje 1924. g. dašto da je nastupio osjetljiv zastoj u izlaženju, potom materijalni deficit, koji još uvijek nije saniran. Razumije se samo po sebi, da je u svim tim neprilikama pripomoglo samo to, što je u nas neuobičajena susretljivost ravnateljstva »Tipografije« d. d. prema našem kulturnom nastojanju i održanju časopisa išla do skrajnih granica mogućnosti, i ako se naši dužnici kroz toliko vremena nijesu baš nikako odazivali. U ovom sadašnjem teškom nastojanju i više je nego poželjno, da bi čitaoci »Narodne Starine« prikupili bar toliko novih pretplatnika, da časopis izađe iz najgore krize.

* Darovatelji i darovi muzeju grada Zagreba. Gosp. Franjo Hühn poklonio je ovom muzeju cijelu seriju »Musterbucha«, koja sadržavaju bezbroj tiskаница tvrtke Julije Hühn. U narednom svesku biće riječ o toj za Zagreb važnoj tvrtci, a ništa manje nisu ni ovi »Musterbuchi« zanimljivi sa bezbrojem tiskаница, poziva za plesove, na koncerte, objede itd. a posebno zanimaju stare posjetnice zaboravljenih i nezaboravljenih zagrepčana. U ovim na oko neznatnim stvarcima ima toliko toga od prošlosti sačuvanog: i način života i rada ogleda se u njima. — Vrlo lijepu

zbirku starih i novijih novina darovao je g. Žiga Breyer Markov od tridesetih godina XIX. stoljeća dalje. Tu se nalaze i veliki rariteti, a u zbirci su za primjerke odabrani onakovi brojevi pojedinih časopisa, koji donose osobito važne vijesti i opise važnih događaja. — Gospodin Vojko Shauuff, odvjetak stare zagrebačke porodice, koji posjeduje sam lijepu zbirku zagrebačkih starina, nabavio je i Muzeju poklonio jednu vanredno vrijednu fotografiju Zagreba iz g. 1866., izradenu od fotografa Standla, koja je izvanredan dokument za razvoj Zagreba od onih dana. Teško, da igdje još drugi egzemplar postoji. — Svakako je najljepši dar Muzeju učinio g. bankovski savjetnik u m. Gustav Koritić, koji je poklonio preko 200 predmeta svake vrste iz posjeda svoje obitelji. Tu ne mislimo ni najglavnije izbrajati, već u publikaciji iduće godine sav taj materijal pregledno objaviti. — Konačno je Muzej došao u posjed oveće zbirke i staroga i novijega oružja, a darovatelj ne želi, da mu se ime objavi.

* Numismatičko društvo u Zagrebu. Iz krila Hrvatskog Arheološkog društva u Zagrebu, koje ovu godinu slavi svoju pedesetogodišnjicu plodnoga rada, osnovano je još jedno novo društvo gornjeg imena. Tako se davna ideja i davna potreba danas ostvarila. Numismatičko društvo, koje broji i u samom Zagrebu dobar broj numismatičara, od kojih neki tu lijepu granu arheologije i znanstveno gaje, znatno će doprinijeti populariziranju numismatike u našoj državi. Naravno, da je čudno, što nijesmo do sada imali numismatičkog društva, dok je upravo naš narod prije dvjesto godina dao za ono doba najkritičkijeg numismatičara. To je bio Dubrovčanin Anselmo Banduri. Prva će i glavna zadaća ovoga društva biti znanstveno obrađivanje bogatog numismatičkog materijala kod nas i uspostavljanje žive veze između numismatičara i ljubitelja medalja i plaketa, rasijanih po cijeloj Jugoslaviji. Zato će društvo ujedno gajiti i moderno medaljerstvo, ovu kod nas tako zanemarenu a lijepu granu maloplastičke umjetnosti. I dok je kod nas sabiranje iz kruga ove umjetnosti zanemarena, već su davno priznati i danas traženi prekrasni produkti naših vrsnih medaljera.

Iz kolekcije Hühnovih litografija u Muzeju Grada Zagreba

Društvo će stoga imati i tu zadaću, da emitira za svoje članove i dobre moderne medalje i plakete. Pravila društvena sastavljena su po najboljim statutima sličnih znanstvenih institucija u inozemstvu. Na glavnoj skupštini izabran je odbor sedmorice. Odbor se konstituirao: predsjednik g. Benko Horvat, podpredsjednik g. Alfred pl. Makanec i tajnik g. Stjepan Hrčić. Društvene prostorije u Arheološkom muzeju, Zagreb. Dopise umoljavamo na adresu: Stjepan Hrčić, Zagreb, Prva Hrvatska Stedionica.

* Kao prilog članku dr. Jos. Matasovića »Društvo braće skrotica« u 17. svesku »Narodne Starine« može poslužiti uz gornju sliku još i ovaj navod: Značajno je, naime, da je u građansko-gospodskom društvu sjeverozapadne banske Hrvatske u XIX. stoljeću s upotrebom njemačkog kao saobraćajnog jezika (a to je bio dobar i pretežan broj te društvene klase) kursirao i u šezdesetim godinama napred

opisani termin »Simandl«. To se najbolje vidi na jednoj Hühnovoj litografiji iz godine 1863. (Agramer Skizzen No 4.). Među tipičnim senzacionim pojavama razabira se klobuk cilindar, koji imadaše prema reskom nenavidnom jalu purgara spram kavalira tu moć da šupljinu nad glavom produžuje u vis brzinom gljive; smiješnost, naime, naivnom građanstvu zbog pera za sklapanje tog šešira. Redaju se tu, zatim, i lovci ordena, i strašivci pred zimom (magjaron i austrofilski dandy), i kuglač, kao i dama, momentano, danas još neeruiranog značenja. Nego se u prvom redu ističe jedan rogonja, a to je predsjednik von Simandl iz društva, koje da je prema posljednjem popisu brojalo tada 5489 članova. Broj je navodnih članova veoma značajan prema tadašnjem broju pučanstva u Zagrebu, bar prema sarkazmu crtačevu. Tip je dakle u buržoaziji jednako bio aktuelan kao i negda u žitijama, kad se za onoga sredovječnog kralja Radoslava reklo da je bio »ženopokoran«.

* Propadanje narodne nošnje. Osječkom »Hrvatskom Listu« javljaju iz Gu-
nje u travnju 1929. (br. 102.): »Kod žen-
skoga svijeta u Posavini sve više nestaje
starih vezenica i prandara. Nosi se tvornička
roba usko skrojena, koja ni iz daleka nije
onako lijepa kao narodna nošnja«.

* U novosadskom »Javoru« (1862. str. 223.)
nalazi se još i danas aktualna bilješka:
»Neumorni naš književnik J. Kukuljević
daće pod tisk svoje kritičko delo »Borba
Hrvata s Mongoli i Tatari«. Kad javimo koje
znamenitije delo koje izlazi malo dalje od
nas, uvek zažaliti moramo na udes naših
knjiga i knjištva. Novi Sad, Beograd, Za-
greb, kao da pišu za sebe i za svoju oko-
licu, a nadalje tek ako se koja knjiga po
imenu čuje, ili tek dekoja knjižica kao bela
vrana doleti«.

* U Osijeku se namjeravalo potporom
oblasne samouprave, gradske općine i trg-
ovačko-obrtničke komore osnovati etno-
grafski muzej.

* Općinska uprava u Dubrovniku odlučila
je, da gradski muzej i novosnovani arheo-
loški muzej prenese u stari benediktinski
samostan u Sv. Jakovu, staru historijsku
zgradu iz XII. stoljeća, koju je o svom tro-
šku podigao dubrovački vlastelin Gjivo
Gondola. Za adaptaciju ovog samostana po-
nuđio je općini beskamatni zajam od pol
milijuna dinara litvanski milijarder Zindim,
jedan od glavnih osnivača društva Dubro-
vačke Rivijere.

* Kako seljaci postupaju kad
nađu na stare novce — izvješćuje
beogradska »Politika« u svom 7527. br. od
14. IV. 1929.:

Krajem decembra meseca prošle godine,
došao je u Narodni Muzej jedan seljak, za-
molio da vidi upravnika Muzeja, da bi ga
o nečem važnom pitao. Kad je izišao
upravnik g. dr. Vlada Petković i ljubazno
upitao seljaka šta želi, ovaj mu je nepo-
verljivo izdaleka pokazao jedan stari ko-
mad novca i upitao ga čiji li je i koliko
vredi.

»Pa dobio bi nekoliko dinara za taj jedan
komad. Ali kad bi mi doneo lonac i sav
novac koji si u njemu našao, dobio bi dobre
pare. i to bi sve cenili po nemačkim i fran-
cuskim cenovnicima«, odgovorio je g. dr.
Petković.

Kad je seljak ovo čuo, zavrteo je glavom
i bez reči pošao napolje. Nije hteo da kaže
ni kako se zove, ni iz kog je kraja, i sva
dalja pitanja koja mu je uputio g. dr. Pet-
ković ostala su bez odgovora. I seljak je
iščezao i više se nije povratio.

A pre nekoliko dana došla su u Narodni
Muzej dva seljaka i doneli sobom jedan
starinski čup, pun oksidisanog starog novca.
To su bili delovođa glibovačke opštine g.
Popović i zemljoradnik iz Glibovca Milovan
Milovanović, koji su odmah ispričali kako
su našli ove novce.

Prilikom riljanja prošle jeseni u selu Gli-
bovcu, na njivi Bubanja, naišli su na ovaj
čup koji je bio pun novca. Kako je novac
dugo vremena stajao u zemlji i u ovom
čupu, bio je sav pozelenio i slepljen među
sobom u jednu celinu. Kroz mali grlić nije
mogao da se izvadi sav novac, već jedva
nekoliko komadića. Zbog toga su seljaci
razbili čup, i izvadili novac, ali sačuvali
sve delove, koje je bilo lako ponovo sa-
staviti.

Delovođa glibovačke opštine Popović i
težak Milovanović nisu objasnili da li imaju
neke veze sa onim nepoznatim seljakom,
koji je decembra meseca donosio u Muzej
onaj jedan komad starinskog novca i raspi-
tivao se za njegovu vrednost. Ali po svim
okolnostima može da se zaključi da je u pi-
tanju bio i tada ovaj novac, koji su najzad
seljaci ipak doneli Muzeju i prodali.

Po čupu, koji je nanovo restauriran i po
oksidisanim otiscima na njegovim zidovima,
može da se zaključi da je lonac bio pun,
mada u količini novca, koju je otkupio Na-
rodni Muzej nedostaje 90 do 100 komada,
da bi se čup sasvim napunio. Izvesan deo
novca seljaci su očistili, neke su strugali,
nekoliko komada čak prelomili, da bi se
uverili od kakvog je metala i da nije po
sredi neko skupoceno zlato.

Izgleda, da tek pošto su obišli mnoge ju-
velire i prodavce starina, i uverili se da
nađeni novac ima poglavito nimizmatičku
vrednost, oni su došli u muzej i ponudili da
prodadu.

Narodni Muzej otkupio je celu ovu koli-
činu starog rimskog novca, koji zaista pred-
stavlja veliku muzejsku vrednost.

Ovde se nalaze novci raznih rimskih ca-
reva, kao Septimija Severa, koji je vladao
193 do 221 godine posle Hristovog Rođenja
rimskim carstvom, pa i našim zemljama. Sem
toga, ima nekoliko komada novca njegove
žene Julije, zatim careva: Karakala, Severa
Aleksandra, Gordijana Pia, Filipa starijeg,
žene njegove Etruscile, sina mu Filipa mla-
đeg, zatim Trebonijana Gala i sina mu Bo-
luzijana.

Ovaj car Boluzijan umro je godine 254,
pa je utvrđeno, da je tih godina ovo blago
zakopano u zemlju.

Pobrojani rimski carevi svi su vladali na-
šim krajevima, a neki čak živeli su u našim
zemljama, dok je Filip Sin kovao veliku
količinu svoga novca u današnjem Kostolcu.

Po ponudama novca i dostavama o nađenom novcu, koje muzej u posljednje vreme češće dobiva, svi su izgledi da u našim zemljama ima u velikim količinama ovakvog i sličnog još ne otkopanog blaga. Sav ovaj novac ima veliku numizmatičku vrednost i Narodni Muzej isplaćuje pronalazačima punu vrednost prema internacionalnim cenovnicima.

Ali postoji jedna opasnost. Seljaci, koji obično pronalaze ovaj novac, pre nego što ga donesu u muzej, običu sve posrednike, koji izuzmu komade novca od najveće vrednosti, a time čitav nalaz gubi od svoje naučne i efektivne vrednosti«.

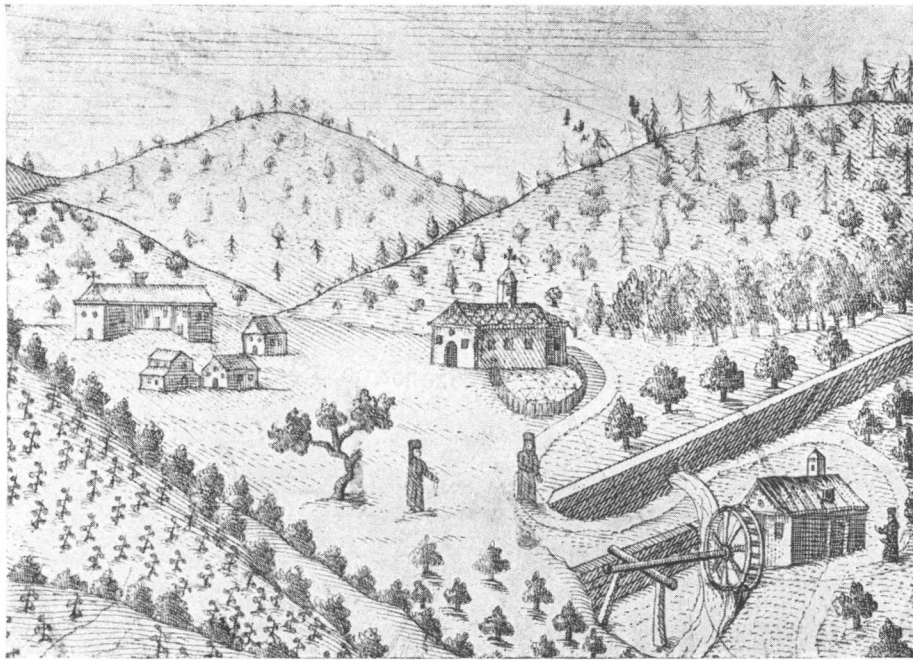
* Povodom afere kaptolskog »diptihona« donio je »O b z o r« (LXX. br. 240.) značajan uvodnik kakovih je rijetko naći u domaćim dnevnim listovima. Pisac pod šifrom D. K. Š. kaže (i mi to u cijelosti prenosimo):

Bilo je uvijek krađa dragocijenosti, a osobito krađa umjetnina, koje su se smatrale od pamtivijeka najvećim blagom. Pošto je Hrvatska, a osobito njezina kolijevka Dalmacija, obilovala umjetninama od rimskih vremena, za to su ondje bile češće krađe ovih predmeta. Tako se spominje da je dužd Venecije Ordelafo Falier na svojem pohodu na dalmatinske hrvatske gradove, koncem X. vijeka među inim dragocijenostima odnio iz Splita dragocjenu stolicu nadbiskupa solinskoga Maksima (konac VI., početak VII. vijeka), izrađenu iz bjelokosti sa krasnim rezbarijama. Kasnije je Ordelafo tu stolicu poklonio njemačkom caru Otonu Velikom, koji ju je darovao Ravenni. U povijesti umjetnosti dolazi ona sada pod imenom stolice Maksimove. Skulpture sv. Marka u Veneciji bile su prenesene su iz Splita, Bihaća i Trogira. Ogolili su Dioklecijanovu palaču da obuku crkvu sv. Marka! Početkom prošloga vijeka učinili su svoju i Francezi oplijenivši crkvene riznice. Sve same lupeštine, jer su ih oduzeli zakonitom vlasniku na silu, proti njegovoj volji. Tako je na nečist način pošla Višeslavova krstionica iz Nina u venecijanski muzej Corner. Muzeji, biblioteke, pinakoteke po svijetu imaju predmeta iz hrvatskih gradova, koji su onamo došli isto onako, kako je došao zagrebački Diptih u bostonski muzej. Danas su dobrano ogoljene privatne biblioteke, zbirke novaca i umjetnina, a i same seoske crkve. Ali još imade blaga neprocijenivoća, za koje mora da strepi svako otadžbeničko srce. U posljednje vrijeme su bacili oko na ovo blago oni, ko'i nas smatraju propalima. Kad jedna plemićka kuća dođe na glas, da je propala, da se ne može redovitim sredstvima izdržavati, onda gavrani stanu oblijetati oko nje. Nadaju se, da će iz te propasti nešto ušćariti. Prvi su špekulanti sa umjetninama.

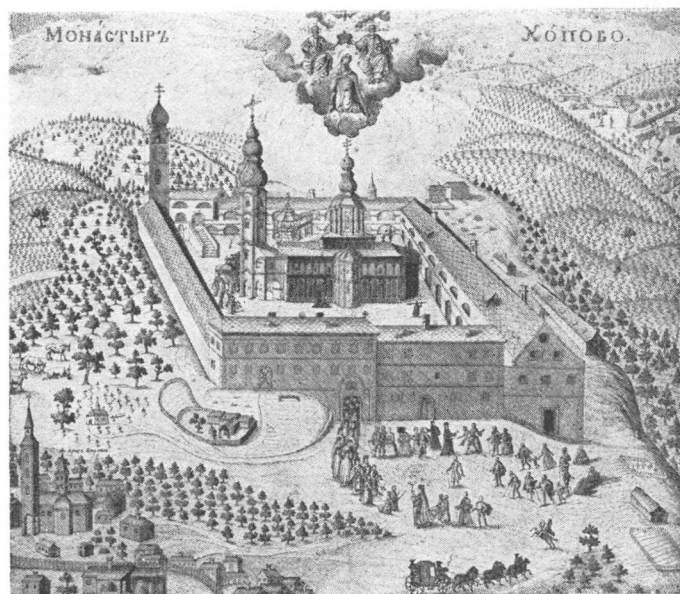
Oni znadu da za te stvari nema svak ni smisla ni novaca. Kuće i zemlje se mogu prodati lakše, jer su uvijek, manje više, rentabilne; ali umjetnine su mrtvi kapitali. Pa propala gospoda najprije prodaju lukusne stvari, prodaju umjetnine, zlatninu i srebrninu, prodaju dragocjene predmete, koji se daju u bescijenje. I oko nas se zalijeću posljednjih godina ljubitelji starina i umjetnina. Obilaze stare crkve, samostane, džamije, plemenitaške dvorane, gdje znadu, da bijeda kuca, pa se nude za spasitelje. Zagreb je postao sjedište i takove trgovine. Tko nudi na prodaju, taj dođe ili pošalje stvari u Zagreb. Trgovac starinama stoji uvijek u vezi sa ljubiteljima ili špekulantima vanjskima. Trgovina s ovakvim predmetima donosi redovito neizmjerne dobitke. Dovoljno je jeftino nabaviti nekoliko predmeta i prodati ih. U posljednje vrijeme nužda je nagnala mnoge propale kuće, da se riješe dragocijenih predmeta, jer treba živjeti. Nikakovi prohibitni zakoni ne mogu zapriječiti izvoz tih predmeta, kad nužda kuca na vratima. Ali za to uvijek ostaju predmeti naših crkava, naših samostana, koji predstavljaju milijarde, a koje ne će nitko na običan čestit način moći eksproprijirati. To se čuva i mora čuvati najskrupuloznije. Dapače bilo bi uputno, da se za koju godinu nikomu niti ne pokazuju. Jer pokazivanjem pobudjuju zavist, pobudjuju u pohlepnim srcima želju da ih prisvoje. Tko pokazuje javnosti svoje blago, taj želi da bude okraden. Da čuvar riznice zagrebačkog kaptola nije bio susretljiv, ne bi se dogodilo što se je dogodilo. Nepovjerenje prema svakomu, koji dolazi da gleda naše staro bogatsvo, osobito prema ljubiteljima i trgovcima. Prema svakomu, bez razlike! Treba da se zaboravi da imademo u opće takovih predmeta. Treba znati kakovom ljubomornošću su čuvali po našim gradskim i samostanskim crkvama u vrijeme rata stare dragocijenosti. Bilo je vrijeme, kad je Austrija izdala naredbu, da se sve prenese u Beč, »radi veće sigurnosti«. Nu ništa nije pošlo u Beč, jer su naši ondašnji čuvari s nepovjerenjem slušali takove zapovijedi, pa su sami znali, kada će i gdje će svoje blago sačuvati. Nu moralo bi se naći načina, da ni privatni predmeti starih obitelji ne pođu u tuđinu. Te predmete bi trebalo kod kuće iskupljivati. Siromašni smo, u neprestanoj krizi gospodarskoj, pa je teško sabrati nužni kapital u tu svrhu, ali ipak moglo bi se nešto učiniti. Neka predmeti mijenjaju gospodara, ali u granicama naše domovine i naroda. Zato ih treba čuvati. Sakrijte ih, da nitko, osim pozvanih za nje ne znade. Opkoljeni smo napasnicima, a potrebe su velike, pa nije teško da i najbolji podlegnu. Kriimo naše blago, ako ne ćemo da nam ga ukradu!

Ravaničke starine.

Staro Hopovo, sa bakroreza iz godine 1756.

Hopovo, bakrorez iz godine 1756.

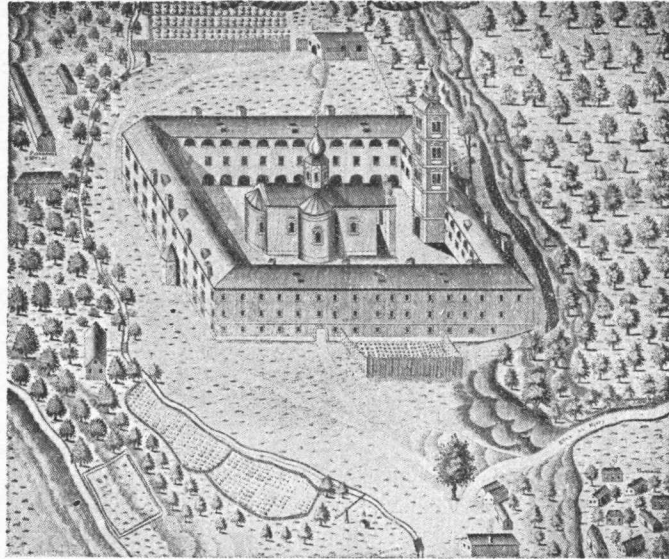
* Još 1927. izdao je g. Boško Strika, upravnik glavne pošte u Zagrebu i povjerenik Hrvatskog Etnografskog Muzeja u Zagrebu, omašnu i vrlo ukusno opremljenu monografiju pod naslovom »Srpske zadužbine — Fruškogorski manastira« sa 127 slika i jednom mapom. I ako ovo djelo nema, dašto, naučnih pretenzija, ono je lijepa zbirka citiranog materijala, koje iznosi gdje koje spomenike prvi puta pred javnost i poslužiće kao priručnik u orijentiranju budućih kulturnoistorijskih radova, ali naročito će biti podesna za narodne knjižnice. Knjiga se u kratko vrijeme mnogo popularizirala, a tome je doprinio ne malo i obilan pribor ilustracija od kojih donosimo birani izbor starih bakroreza i drvoreza, koji su u XVIII. stoljeću rađeni u Beču po naredžbama Srpske Patrijaršije u Sremskim Karlovcima i fruškogorskih manastirskih uprava.

* Za održavanje narodne nošnje. Beogradsko Žensko Društvo, u želji da održi u narodu lepotu naše narodne nošnje i da istisne tuđinski uticaj, pod koji sve više potpada naš ženski svet na selu, rešilo je, da prilikom seoskih slava i vašara nagrađuje najlepše narodne kostime. Zbog toga Beogradsko Žensko Društvo umolilo je sreske poglavare da ih potpomognu u ovom radu. Prvo nagrađivanje devojke koja bude imala najlepšu narodnu nošnju, obaviće se u srezu jeseničkom, prilikom velikog vašara,

koji se tamo svakog proleća priređuje. U isto vreme, i iz istih razloga, Žensko Društvo otvoriće ove godine po svima našim banjama bazare u kojima će se prodavati seoski radovi, naročito vezovi iz raznih krajeva naše zemlje. Za sada ovo bi bilo prvo što bi se uradilo za održanje narodne nošnje na selu, dok će se docnije preduzeti i druge akcije, naročito uz pripomoć podružina Beogradskog Ženskog Društva u unutrašnjosti.

* Istorijsko Društvo počinje iskopavanja u Bačkom Petrovom Selu. — Kao što je »Vreme« javilo jedan zemljoradnik u Bačkom Petrovom Selu prilikom oranja naišao je u zemlji na razne ljudske i životinjske kosti, tako da se mislilo, da je na tome mestu bilo rimsko groblje. Mesne vlasti u Petrovom Selu ovlastile su jednog tamošnjeg učitelja da na tom mestu pristupi iskopavanju. Međutim za ovaj slučaj zainteresovalo se i Istorijsko Društvo u Novom Sadu pa se kao jedino kompetentno telo na području Vojvodine obratilo nadležnima da se svako iskopavanje u Petrovom Selu u buduće zabrani i da se taj posao da u kompetenciju Istorijskog Društva. Društvo će ovih dana poslati svoje stručnjake u Petrovo Selo da nastave ova iskopavanja.

* G. Petar Kunovič, advokat, poklonio je Narodnom Muzeju u Beogradu veću zbirku različitog starog novca,

Krušedol, bakrorez iz godine 1775.

crebrnih talira i bakarnog kovanog novca. U ovoj zbirci za Narodni Muzej u Beogradu od naročitog je značaja novac iz doba Filipa Starijega, kovan u Kostolcu i novac cara Karakale, kovan u Stobima u doba od 196. godine do 217. U zbirci se nalaze i novci iz doba Aurelijana, Proba itd. G. Kunovčić bio je načelnik okruga zvečanskog, i pri zemljanim radovima, vršenim u ovome okrugu, nađen je sav ovaj novac koji je g. Kunovčić poklonio Narodnom Muzeju u Beogradu.

* 16. studenoga 1929. održana je glavna, godišnja skupština Muzealnog Društva u Varaždinu. Muzej je naime godine 1925. otvoren toga dana i na uspomenu početka obdržavaju se skupštine. Ove je godine bila skupština dobro posjećena. Uredništvu »Narodne Starine« nedostaju nažalost o radu u godini 1929. detaljniji podaci, koje društvena uprava našem časopisu nije dostavila, no iz dnevne štampe razabiremo, da je društveni predsjednik g. Krešimir Filić navijestio za narednu godinu i osnutak etnografskog odjela u varaždinskom muzeju.

* U ožujku 1929. umro je u Prahu Josip Holeček. Josip Holeček je rođen 27. februara 1853. godine u mestu Stražine. U češkoj književnosti bio je predstavnik ruske slavofilske struje i kao takav isticao je potrebu povratka narodnoj duši, u kojoj je tražio elemente posebne slovenske kulture i humanosti. Na toj osnovi Josip Holeček je

odbacivao zapadnjaštvo i gradio slovensku uzajamnost. Josip Holeček je život Slovena upoznao studijama i na putovanjima, kao vaspitač, a docnije kao urednik slovenske rubrike u »Narodnim Listima«. U književnosti se Josip Holeček pojavio kao romantičar manjim pesničkim stvarima (1870. i 1874.). Dodir i simpatije prema Jugoslovenima uopšte probudili su u njemu interes za njihovu narodnu poeziju. Holeček je preveo srpske, bugarske i finske narodne pesme. Ustanak u Hercegovini i ljubav prema Srbima privukli su Holečeka na bojište, u Hercegovinu i Crnu Goru, kao dopisnika čeških listova (1875.). Pisao je vesti i feljtone za »Narodne Listi« i informativne članke o Crnoj Gori i Bosni. Crstice iz bojva obuhvataju tri dela od kojih je jedno »Za slobodu« prevedeno 1880. i na srpsko-hrvatski jezik.

Posle putovanja po jugu 1882. i 1885. izdao je spis »Crna Gora u miru« (tri sveske, 1883.—1885.), a 1889. god. još dve knjige o Crnoj Gori. Spis »Bosna i Hercegovina za vreme okupacije« (1901.) napisao je u odbranu potlačenog naroda. Holeček je docnije putovao po Rusiji i Maloj Aziji. Kao rezultat ovih putovanja izdao je čitav niz publikacija. Glavno delo Josipa Holečeka ciklus romana u osam svezaka pod naslovom »Naši« (1898.—1899.). Godine 1922. počeo je izdavati političke memoare i uspomena. 1922. godine je izdao originalni ep »Sokolović«, najveće originalno delo češke epske poezije.

PRIVATNI PROMICATELJI ETNOGRAFSKOG MUZEJA U ZAGREBU

Prof. dr. Dušan Troboz, Zagreb: 2 »vejače« za žito iz Laminca.

2 drniške pregače, 1 pralica (»palica«) iz Šibenika.

Živko Kadić, Gradište kbr. 546.: »hamić« (ili »amić«) za vučenje vodenice.

Josip Zrinić, Gradište kbr. 302.: čutura.

Grđur Blaževac, Gradište: 3 drvena tanjura, vodir, vitlić, kašičnjak, »sluga« ili čirjak.

Marica Bačić, Gradište kbr. 379.: solenica.

Jakob Jelić, Gradište: sanduk starinski »kobilas«.

Julije Kempf, školski nadzornik i muzej. povjerenik, Požega: 2 male košarice iz sela Vučjaka (opć. Vilić-selo, kot. Požega).

Tereza Paulić, stručna učit. na radu u Etnograf. muzeju u Zagrebu: poculica iz Almaša.

Dinka Božanić, Vrbnik na otoku Krku: »krunica« ili »vinec« djevojački.

Ivka Aleksander, supruga, drž. nadodvjet, muzej. povjerenica, Zagreb: »škropilnica« za posvećenu vodu iz okol. Celja.

Pop Ive Trinajstić, župnik u Dobrinju na otoku Krku: klobuk ženski od crnog pusta.

Lina Crnčić, muzej. povjerenica, Zagreb: veliki broj starog veziva iz kotara Pisarovine.

Dragica, Zita i Mercedes Lessl, učiteljice u Draganićima, muzej. povjerenice: veći broj primjeraka narodnog tkiva, dijevojačke ženske odjeće, pletenih (košarice) i drvorezbarskih rukotvorina — sve iz općine Draganići. (34 komada).

Ing. Stjepan Szavits, Zagreb: 7 fotografija narodnih nošnja iz Slavonije.

Tonka Tkalčić, supruga upravnika Etnografskog muzeja, Zagreb: Ogrlica sastavljena od bijelih školjki — Oceanija ili Indonezija.

Dr. Bolf, Delnice: 2 fantastične figurice od čvorastog granja.

E. Laszovski, Zagreb: Papuče za snijeg (»krplje«) iz god. 1815.—30. izrađene u Ribniku na Kupi, a bile su vlasništvo Filipa A. pl. Šufflay-a.

M. Kleščić, ljekarnik u Samoboru: Klobučarski cimer iz početka 19. stoljeća (oko god. 1806.) od klobučara Grdenića i Jerebića u Samoboru.

Obitelj Manestar, Sv. Jelena-Crikvenica: »košić« za voće.

Ivan Vujnović, muzej. povjer., Zagreb: više komada šarenih uskrasnih jaja iz Semeljaca.

Prof. Julije Čikoš, Sisak: 1 poculica iz okoline Siska.

Ivan Šimunić, muz. povjer. Drnje: Šareno Uskršno jaje iz Drnja.

Atif Plićanić, dak sred. teh. škole: 1 svirala (šaltva) iz Bosne.

Ante Grgić, vlasnik tvrtke »Damask«, Zagreb: 1 serdžada (molitveni čilim) iz okolice Livna.

Dragica Kovačević, Vinkovci: Kalup za lijevanje svijeća, 6 licitarskih kalupa, 5 vretena i 4 mosura.

Prof. Marin Somborac, Sisak: 16 pisanica (okolina Knina, Pračno, Kratečko, okolica Vinkovaca).

Slavko Stojaković, bank. činovnik, muzejski povjerenik, Zagreb: 4 šarena uskršna jaja iz Čepelovca kod Đurđevca, izradila Marta Marušić.

Prof. Hinko Juhn, akad. kipar, Zagreb: keramičke figurine seljačkih »guslaša« izrađene od lončara u Krapini g. 1925.

Edo Marković, bankovni direktor, muz. povjerenik, Zagreb: veći broj uskrasnih šarenih jaja iz raznih mjesta Slavonije.

Milica Prodanović, učiteljica u Čagliću: 10 komada uskrasnih pisanica, urešenih zukvom i vunicom od seljakinje Ane Tomljenović iz Lipnika.

Dušan Plavšić, Zagreb: veći broj fotografija, crteža i fotograf. negativa etnografskoga sadržaja.

Vladimir Kirin, slikar, Zagreb: 3 crteža ruskih drvenih crkava, pravljenih na ratištu god. 1917.—1918.

Zvonimir Žepić, odjel. predstojnik u m., Zagreb: Velika kolekcija fotografija etnograf. sadržaja iz sredine i druge polovine XIX. stoljeća.

Franjo Rudolf, trgovac, muz. povjerenik, Brod na S.: 19 komada šarenih uskrasnih jaja iz okolice Broda.

Anka Badalić-Košćević, Zagreb: Stara veziva sa poculica iz Deanovca.

Franjo Rudolf, trgovac i muzej. povjerenik, Brod na Savi: »kadilnica« zemljana.

Antun Ivanšić, Gradište 256. kot. Zupanja: »bacanj« za hvatanje riba, mali turski nož kakav se nosi za pojasom.

»NARODNA STARINA« sv.19., VIII.knj.,2.br.

U ZAGREBU, 30. XII. 1929.

VLASNIK, GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dr. JOSIP MATASOVIĆ.

TISAK »TIPOGRAFIJA« D. D., ZAGREB